

Mythologia, Francfort, 1581 - I, 08 : Quod unus necessario sit Deus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre I

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - I, 08 : Quod unus necessario sit Deus](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre I

[Mythologie, Paris, 1627 - I, 08 : Qu'il faut necessairement qu'il y ait un Dieu](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre I

[Mythologie, Lyon, 1612 - I, 08 : Que necessairement il y a un Dieu](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - I, 08 : Quod unus necessario sit Deus, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 25/02/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5892>

Copier

Présentation du document

PublicationFrancfort, André Wechel, 1581

ExemplaireRegensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)Latin

Paginationp. 16-18

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

quæ de Diis ab antiquis dicta fuerunt, ad optimum finem se deducturum putarit, idem speret se omnia nauigia quæ vbi-que nauigant, sine vlla iactura in portum posse perducere. Non enim semper cum ratione insanierunt antiqui sapientes vocati, aut poëtæ in his confingendis. Perdurauit huiusmodi de multitudine Deorum opinio vsque ad Platonis tempore, qui priscam Græcorum theologiam quodammodo immutauit, cum vnum esse Deum crederet, & eum vniuersum assidue gubernare, quem modò mundi animam, modò mundum ipsum appellauit, modò vim illam quæ esset in omnibus naturalibus corporibus diffusa ac permixta, quam antea ad Monadem deduxerat Pythagoras. Atque horum vtrique rectè, si diutius in eadem sententia permansissent. nam cæterorum qui se appellabant sapientes, nugas lubens prætereo. Romani postea Græcia subacta quasi captiuam Græcorum religionem in patriam transfulerunt, cum & antea Græcorum sacrorum ritus permultos haberent, & si quid ad absolutam superstitionem deficeret, illud totum ex Hetruria sæpius accuerint: donec omnium superstitionum euersor Christus, non modò tantam Deorum impurorum multitudinem profligauit, sed etiam veram, sanctam, & omnibus saluberrimam religionem introduxit: quæ nulla vnquam vel leuitate gentium, vel impuritate ac scelere populorum, vel sacerdotum avaritia, vel hæreticorum calumniis, labefactabitur. Vbiq; enim veritatem emergere necesse est. Atque tot breuiter dicta sint, de diuisione Deorum variarum gentium.

Quòd vnus necessariò sit Deus. CAP. VIII.

ET si res est, quæ ad veram theologiam potius quàm ad fabularum explicationem pertineat, num vnus, an plures esse possint Dij, inquirere tamen quia non prorsus abhorret à theologia fabularum expositio, videtur conuenire huic loco vt breuiter declarentur ea quæ de vno Deo ab antiquis sapientibus probabiliter dicta fuerunt. Neque vnquam Platonis illam sententiam probandam esse magnopere censui, qui nefas esse dicebat, vbi huiusce vniuersitatis parentem inueneris in vulgus proferre, quasi verò alia sit omnibus utilior aut magis necessaria cognitio, quàm omnium bonorum autorem
Deum

Deum cognoscere, aut rem non cognitā conveniat venerari. Nisi fortasse ita inquit, nullam oportere vulgus teneri Dei religionē ac reuerentiā, & nescio quid colere & benevolentia prosequi, quando amare Deum maximē omnium opus est. Multae sunt igitur rationes, quae vnum esse, ac non plures Deos ostendunt: nam si plures sint Dij, hunc ipsum Deorum numerum ob singulorum imbecillitatem esse necesse est. Is si sit imbecillus, quo pacto sunt Dij appellandi? fient enim eo pacto supplices potentiori, & aliquando deficient, quoniam utrumque cum miserum sit, Dei naturae qui convenire poterit? videmus siquidem in omnibus animantibus eam esse naturae providentiam, ut, quanto quaeque sunt debiliora, citiusque moriantur, tanto plura ex his producantur, fecundioraque sint. Quod si tantus erat Deorum numerus, quantum habuerunt antiqui, atque inter hos mares & foeminae, brevis futurum erat ut totus Deus deficerent magistratus & imperia, & nisi otiosi ac desidiosi vivere mallerent, cerdones, & agricolas, & fabros Deos haberemus, neque terra hominibus habitanda nostris temporibus iam esset relicta. Sed quoniam repugnat Deos esse, & plures esse, & esse mares ac foeminas, terra tota hominibus relinquitur. Praeterea si plures sint Dij, necesse est eos esse vel pari vel impari potentia, ut Xenophanes ait Colophonius. Si sint quidam impares, quo pacto debiliores sint Dij, ipsi viderint. Sin omnes pares existant, nolensque alius volentem impediat, res iam neque fieri, neque non fieri poterit, quod non potest sine risu intelligi. Multa igitur odia & pugnae assidue inter hos Deos intercedent, quoniam sempiternae intercedent causae, quae nunquam cessabunt: neque enim par parem unquam nisi fortuna profligabit. Alterum igitur horum necesse est, vel fortunam Deis etiam dominari, vel perpetuas esse inter Deos discordias & contentiones: quorum neutrum Deo convenire villo pacto potest. Est igitur Deus unus, sempiternus, potentissimus, optimus, felicissimus, quorum nihil potest esse cum animi perturbatione. Non sunt igitur antiquorum Dij, cum plures sint, cum caelum contentionibus sit plenum, cum multo sint mortalibus miseres, cum eos & dormire dixerint poetae, & potationibus atque conviviis indulgere, & Veneris simulis mirifice exagitari. Quis enim nesciat somnum & epulas esse ob corporis debilitatem, cum ille ad labores corporis

reficiat, huc ad naturæ vim conseruandam requirantur? Inde effectum est vt Alexander Macedo se Deum esse adulatoribus prædicantibus responderit, se longè diuersa à diuina natura experiri, cum & somnum & Veneris titillationes sentiat. Quod si horum Deorum natura deficiente nutrimento deficeret, & ad libidinem illi incitantur, qui possunt non esse mortales, aut qui potest eorum genus nisi reparetur, non deficere? Non sunt igitur Dij illi antiquorum, sed fabulæ illæ partim naturæ res occultas habent, partim mores informant, partim sunt inania vulgi figmenta, vt dicebamus.

Quo pacto Dij antiquorum fuerint sempiterni CAP. IX.

ATQUE vt pateat vera esse illa quæ dicta sunt hæcenus de Deorum antiquorum mortalitate, quid de Ioue ipso principe omnium Deorum scriptum fuerit à poëtis, consideremus, quem modò patrem, modò Regem omnium Deorum vocant, sicuti Homerus in primo Odyssæ,

τοῖσι δὲ μάλιστα πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Hoc ita compellat hominum pater, atque Deorum, modò sempiternū, vt Virgilius lib. 1. Æneid. in his significauit,

ô qui res hominumque Deumque

Æternū regis imperiū, & fulmine terras.

& Orpheus in hymnis,

Ζεὺ πολύτιμῃ, Ζεὺ ἀφῆστῃ.

Iupiter ô Venerande, Iupiter sempiterno.

quem eundem facit rerum omnium autorem, vt ex his patet,

ὦ βασιλεῦ, διὰ σὺν κεφαλῇ ἰφάντα δὲ πάντα,

ταῖα διὰ μήτηρ, ὀρίων θ' ὕψυχ' ὅχθοι,

καὶ πάντες, καὶ πάντα ὅσα οὐρανὸς ἔρπει, ἔνθα ἔστασι.

Iupiter almæ tuæ sunt omnia quæ nunc nata:

Dima parens Tellus, præcelso Vertice montes,

Et maria, & quidquid cælum complectitur altum.

Hunc tamen sempiternum Iouem, & rerum omnium autorem, Virgilius in Dictæo monte Cretæ nutritum existimauit, quem etiam ab apibus educatum fuisse scribit lib. 4. Georgicorum, vt patet in his carminibus,

Nunc age, naturas apibus quas Iupiter ipse

Addidit, expedi am pro qua mercede canoros

Curetis